



Ysgol Iolo Morganwg

Polisi Addysg Ryw

1. Cyflwyniad

- 1.1 Rydym wedi selio ein polisi addysg ryw ar ddogfen arweiniol DfEE *Sex and Relationship Education Guidance* (ref DfEE 0116/2000). Yn y ddogfen hon caiff addysg ryw ei ddiffinio fel hyn- "learning about physical, moral and emotional development. It is about understanding the importance of marriage for family life, stable and loving relationships, respect, love and care. It is also about the teaching of sex, sexuality and sexual health".

Rhan o'n cwricwlwm addysg bersonol a chymdeithasol ac addysg lechyd yw addysg ryw sy'n cael ei addysgu ym mlwyddyn 6. Wrth ddefnyddio addysg ryw fel ffordd i gynnig gwybodaeth i'r plant am faterion yn ymwneud â rhyw, gwnawn hyn gan ystyried moesau a chyfrifoldeb personol hefyd. Yn y gwersi rhown gyfle i'r plant i ofyn cwestiynau ac ystyried y materion moesol. Nid ydym yn defnyddio addysg ryw fel ffordd i hybu unrhyw fath o ymgyfeiriad rhywiol.

Cawn gymorth nyrs o'r Awdurdod i addysgu Addysg Ryw ac er mwyn sicrhau sensitifrwydd pendant gydag ambell i bwnc fe fyddwn yn cynnal trafodaethau gyda'r bechgyn a'r merched ar wahân. Fe fydd rhieni pob plentyn yn derbyn llythyr wythnos cyn y wers ac yn cael manylion Cyswllt y nyrs os oes cwestiynau penodol ganddynt am gynnwys y sesiwn. Mae gan rieni'r hawl i eithrio ei

plant o'r gwersi addysg ryw yn yr ysgol. Gwnaiff yr athrawon a'r nyrs eu gorau i ateb unrhyw gwestiynau yn dyner ac yn ofalus.

2. Nôd ac amcanion

2.1 Fel rhan o'r addysg rydym yn delio:

- â'r newidiadau corfforol sy'n digwydd wrth iddynt dyfu'n oedolion;
- â'r ffordd y mae pobl yn atgenhedlu;
- â pharchu eu cyrff eu hunain a phwysigrwydd y ffaith y dylid ystyried cyfathrach rywiol fel rhan o berthynas hirdymor, gadarn a chariadus;
- â phwysigrwydd bywyd teuluol;
- â chwestiynau moesol;
- â materion yn ymwneud â pherthynas;
- â pharch at farn eraill;
- â cham-drin rhywiol a'r hyn y dylen nhw ei wneud os ydynt yn poeni am faterion yn ymwneud â rhyw.

3. Cynnwys

3.1 Mae addysg ryw yn digwydd yng nghyd-destun fframwaith nod a gwerthoedd yr ysgol. Mae addysg ryw'r ysgol yn rhoi gwybodaeth i'r plant am faterion yn ymwneud â rhyw, ond mae'r addysg yn digwydd yng nghyd-destun yr ymwybyddiaeth o foesau a gwerthoedd sy'n sail i'n holl waith o fewn yr ysgol. Yn arbennig, credwn:

- Y dylid dysgu addysg ryw yng nghyd-destun priodas a bywyd teuluol;
- Bod addysg ryw yn rhan o ddatblygiad ehangach yn nhermau cymdeithasol, personol, ysbrydol a moesol;

- Y dylai plant ddysgu parchu eu cyrff eu hunain;
- Y dylai plant ddysgu beth yw eu cyfrifoldeb i eraill, a dylent ddod yn ymwybodol o ganlyniadau gweithgaredd rhywiol;
- Ei bod hi'n bwysig datblygu perthnasau da gydag eraill, yn cynnwys ymddiriedaeth a pharch;
- Bod angen i blant ddysgu pwysigrwydd hunan reolaeth

4 Trefniadaeth

- 4.1 Mae addysg ryw yn digwydd mewn sawl maes o'r cwricwlwm ond yn bennaf yn y cwricwlwm Gwyddoniaeth, am ein bod yn credu y gall gyfrannu'n helaeth at wybodaeth a dealltwriaeth y plant o'u cyrff, a'r ffordd y meant yn newid ac yn datblygu.
- 4.2 Rydym yn addysgu'r plant am berthnasau, ac anogwn y plant i drafod materion sy'n codi. Maent yn dysgu am rannau'r corf, a meant yn dysgu beth fydd yn digwydd yn ystod llencyndod. Er enghraifft, rydym yn esbonio y bydd llais bachgen yn torri, ac yn esbonio'r misglwyf. Rydym yn annog y plant i ofyn am help a chyngor os ydynt yn dymuno.
- 4.3 Yn y gwersi gwyddoniaeth yn y ddau gyfnod allweddol mae'r athrawon yn rhoi gwybod i'r plant am lencyndod a sut y caiff baban ei eni/ Ar gyfer yr agwedd hon o'r gwaith defnyddiwn ddeunydd o'r cynllun gwaith cenedlaethol mewn gwyddoniaeth. Yng Nghyfnod Allweddol 1 rydym yn delio â'r ffordd y mae anifeiliaid, yn cynnwys pobl, yn symud, yn bwydo, yn tyfu ac yn atgenhedlu. Rydym hefyd yn addysgu prif rannau'r corff. Mae'r plant yn dysgu sut i werthfawrogi'r gwahaniaethau rhwng pobl a sut i ddangos parch tuag at eraill. Yng

Nghyfnod Allweddol 2 rydym yn addysgu'r prosesau bywyd, ac edrychwn yn fanylach ar gylchdro bywyd bodau dynol.

- 4.4 Ym Mlwyddyn 6 rydym yn rhoi sylw arbennig i addysg lechyd, am fod llawer o'r plant yn aeddfedu i lencyndod yn ystod y cyfnod hwn. Rydym yn cysylltu â'r Awdurdod lechyd Lleol er mwyn cael cyngor am y deunyddiau gorau i'w defnyddio yn y gwersi. Cawn gymorth nyrs o'r Awdurdod i addysgu sesiynau pendant gydag ambell i bwnc yn cael ei drafod gyda'r bechgyn a'r merched ar wahân. Gwnaiff yr athrawon a'r nyrs eu gorau i ateb unrhyw gwestiynau yn dyner ac yn ofalus. Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2 sicrhawn fod y bechgyn a'r merched yn gwybod sut y caiff babanod eu geni, sut y mae eu cyrff yn newid mewn llencyndod, beth yw'r misglwyf a sut y mae'n effeithio ar ferched. Gwnawn hyn gan ystyried datblygiad emosiynol y plant.

5. Rôl Rhieni

- 5.1 Mae'r ysgol yn ymwybodol iawn mai prif gyfrifoldeb y rhieni a'r gwarcheidwaid yw addysg ryw. Rydym yn dymuno adeiladu perthynas gadarnhaol gyda rhieni'r plant er mwyn eu cefnogi trwy gyfrwng dealltwriaeth, ymddiriedaeth a chydweithrediad.

Er mwyn hybu'r bwriad hwn rydym:

- Yn rhoi gwybod i'r rhieni beth yw'n polisi a'n hymarfer addysg ryw;

- Yn ateb unrhyw gwestiwn sydd gan rieni ynglŷn ag addysg ryw eu plentyn;
- Yn ystyried yn ddifrifol unrhyw fater gaiff ei godi gan riant ynglŷn â threfniadau'r ysgol mewn addysg ryw, a'i ddwyn i sylw'r athrawon neu'r llywodraethwyr;
- Yn annog rhieni i fod yn weithredol wrth adolygu'r polisi a chreu newidiadau os oes angen;
- Yn rhoi gwybod i'r rhieni beth sy'n arfer da mewn addysg ryw, fel bod yr addysg sy'n digwydd yn yr ysgol yn cyd-fynd â'r addysg sy'n digwydd yn y cartref. Wrth gyfnewid gwybodaeth fel hyn credwn y bydd y plant yn manteisio wrth dderbyn cysondeb mewn gwybodaeth ynglŷn â'u cyrff a'u cyfrifoldebau.

5.2 Os yw rhiant yn dymuno eithrio eu plant o'r gwersi addysg ryw dylai drafod gyda'r pennaeth, ac egluro pa agwedd o'r gwersi y mae'n anfodlon i'r plentyn ei dderbyn. Mae'r ysgol bob amser yn cydsynio â dymuniadau'r rhieni yn hyn o beth.

6. Rôl aelodau eraill o'r gymuned

6.1 Rydym yn annog aelodau eraill o'r gymuned i gydweithio gyda ni wrth ddarparu cyngor a chefnogaeth i'r plant am addysg lechyd. Yn arbennig bydd aelodau o'r Awdurdod lechyd Lleol, er enghraifft y nyrs ysgol a phobl broffesiynol eraill o'r byd lechyd, yn rhoi cefnogaeth werthfawr i ni yn ein rhaglen addysg ryw.

7 Cyfrinachedd

7.1 Mae'r addysg ryw yn cael ei addysgu gan ein hathrawon mewn modd tyner ac mewn cyfrinachedd. Ond os bydd un o'r plant yn sôn eu bod yn cymryd rhan mewn, neu ar fin cymryd rhan mewn, gweithgaredd rhywiol yna bydd yr o

yn trin y mater yn ddifrifol ac yn delio a'r mater yn nhermau Diogelwch plant. Bydd athrawon yn ymateb mewn ffordd debyg os bydd un o'r plant yn sôn eu bod wedi cael eu cam-drin yn rhywiol. Mewn amgylchiadau cyffelyb bydd yr athro yn siarad ar fyrder gyda'r plentyn. Yna bydd y pennaeth yn delio â'r mater mewn cysylltiad â phobl broffesiynol o'r byd lechyd. (gweler hefyd Polisi Diogelwch Plant)

8 Rôl y Pennaeth

- 8.1 Cyfrifoldeb y pennaeth yw sicrhau bod yr athrawon a'r rhieni yn derbyn gwybodaeth am y polisi addysg ryw, a sicrhau bod y polisi yn cael ei weithredu. Cyfrifoldeb y pennaeth yw sicrhau bod y staff yn derbyn hyfforddiant, er mwyn eu galluogi i addysgu'n llwyddiannus a thrafod y pwnc mewn ffordd dyner.
- 8.2 Mae'r pennaeth yn trafod rhaglen addysg ryw'r ysgol gydag asiantaethau allanol, a bydd yn sicrhau bod yr oedolion sy'n gweithio gyda'r plant yn y maes hwn yn ymwybodol o bolisi'r ysgol ac yn ei weithredu.
- 8.3 Mae'r pennaeth yn monitro'r polisi yn gyson ac yn adrodd yn ôl i'r llywodraethwyr, pan fydd hynny'n ofynnol, ar effeithiolrwydd y polisi.

9. Monitro ac Adolygu

- 9.1 Mae pwyllgor Cwricwlwm y corff llywodraethol yn monitro'r polisi addysg ryw yn flynyddol. Mae'r pwyllgor hwn yn adrodd yn ôl i'r corff os oes angen adolygu'r polisi. Mae'r Pwyllgor Cwricwlwm yn nodi ac yn ystyried yn ofalus holl sylwadau rhieni yn ymwneud ag addysg ryw. Mae'r corff llywodraethol yn gofyn i'r pennaeth i gadw cofnod

ysgrifenedig, yn rhoi manylion am gynnwys y gwersi addysg
ryw a'r dulliau addysgu.